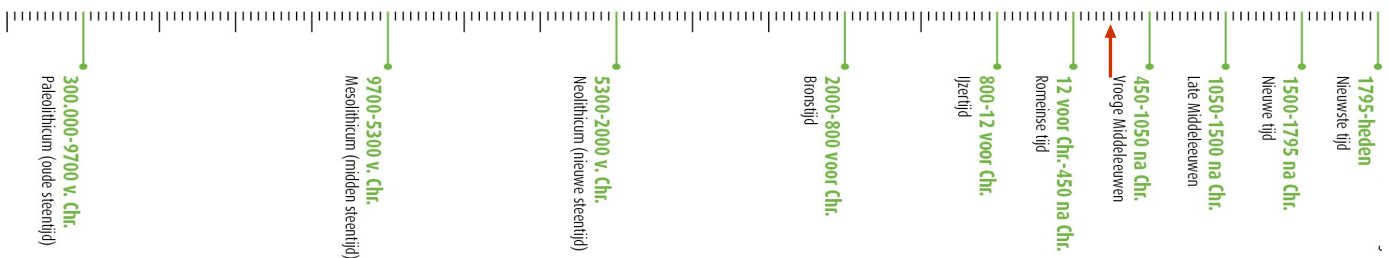

Graven in het groen

Het zwaard van Amerongen

Nr. 8

Een bijzondere vondst

In september 1993 werd ter hoogte van de rotonde die de Kersweg, de Rijksstraatweg en de Koningin Wilhelminaweg met elkaar verbindt een hele bijzondere archeologische vondst gedaan. Bij werkzaamheden aan de riolering werd een ijzeren zwaard gevonden.

De rotonde ten westen van Amerongen. Op deze plek is in de jaren '90 het bijzondere vroeg-middeleeuwse zwaard gevonden.

Een zwaard van een edelman

Het zwaard verkeerde in slechte conditie. De kling, het snijdende gedeelte, was op twee plaatsen gebroken. De zwaardknop was los gevonden, en ook het gevest, met de pareerstang en de greep werden in onderdelen aangeleverd. Via de gemeentesecretaris van Amerongen en de provinciaal archeoloog kwamen de stukken bij de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in Amersfoort terecht.

Zorgvuldige behandeling en restauratie volgden waarbij het zwaard gedetailleerd werd onderzocht, gedocumenteerd en in oude staat hersteld. Het zwaard bleek maar liefst 1200 jaar oud, gemaakt in de achtste eeuw na Chr.

Het ijzeren zwaard is in zijn totaliteit bijna 1 meter lang (98,8 cm) met een kling die aan twee zijden snijdt van 78,5 cm lang en maximaal 7,1 cm breed. De greep was van hout gemaakt. Röntgenopname wezen uit dat de kling aan de snijkanten is verstevigd met harder materiaal. Een zwaard was duur, en zeker niet voor iedereen weggelegd. Dergelijke slag- of houwzwaarden waren het symbool van de elite. Dit zwaard moet dan ook hebben toebehoord aan een rijke edelman.

Op de kling van het zwaard zaten de grotendeels vergane resten van twee doeken.

Een edelmansgraf

Maar hoe komt dit achtste-eeuwse zwaard hier nu terecht? Het zwaard is gevonden langs de Rijksweg. Al in de vroege middeleeuwen liep op deze locatie een doorgaande route van Utrecht richting Keulen. In deze periode werden langs wegen in de nabijheid van elke bewoonde nederzetting de doden begraven in langgerekte rijengrafvelden. Aan de doden werden allerlei grafgiften meegegeven. Dit konden sieraden of huisraad zijn, maar ook complete wapenuitrustingen.

Het Amerongse zwaard is waarschijnlijk in de achtste eeuw in het graf van een vooraanstaand man begraven. De textielresten kunnen afkomstig zijn van zijn kleding.

Deze vondst is bijzonder, want het vormt het eerste tastbare bewijs voor bewoning en begraving in Amerongen in de vroege middeleeuwen.

Lezen en beleven

Het zwaard van Amerongen is te bewonderen in museum Het Rondeel aan de Kerkstraat 1 in Rhenen.

Meer lezen over dit onderwerp:

B. Huisjes, 2011, *Eeuwige rust op de Donderberg. Een vroeg-middeleeuws grafveld bij Rhenen*.

Een wollen doek

Op de kling en de pareerstang van het zwaard zijn resten van textiel aangetroffen. Het lijkt te gaan om twee afzonderlijke doeken. Eén ervan lijkt een plantaardige herkomst te hebben. Zo werd bijvoorbeeld linnen uit vlas geweven. De andere doek is, te oordelen naar door de grove structuur van de vezels waarschijnlijk van wol gemaakt.

De resten komen voornamelijk op één zijde van het zwaard voor wat doet vermoeden dat het zwaard onder of boven twee doeken geeft gelegen, maar er niet in is gewikkeld.

Het zwaard uit Amerongen is onderdeel van de vaste tentoonstelling in museum Het Rondeel in Rhenen.

COLOFON

Dit is een uitgave van de gemeente Utrechtse Heuvelrug
Tekst: Annemarie Luksen-IJtsma

Voor meer informatie: www.heuvelrug.nl
of email: archeologie@heuvelrug.nl

Archeologie

GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG